

หลวงพ่อชม พรหมโชติ

หลวงพ่อชม พรหมโชติ " พระนักพัฒนา แห่งเมืองกรุงเก่า "

หลวงพ่อชม มีพื้นเพหรือภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี เกิดเมื่อวันอาทิตย์ ขึ้น 5 ค่ำ เดือน 6 ปีมะโรง ตรงกับวันที่ 26 พฤษภาคม 2411 ในสมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โยมบิดาชื่อ นายดี โยมมารดาชื่อ นางนี กุลไพศาล เป็นลูกศิษย์สายไสยเวทย์ของสายสำนักวัดบ้านฟ้าเลื่อม อันโด่งดังของแดนอีสาน (วัดราศรีไสล)

ต่อมา หลวงพ่อชม ได้ศึกษาเล่าเรียนและพักจำพรรษาอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นเวลานานพอสมควร ต่อมาได้ยินข่าวว่า วัดธรรมิกราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นสำนักเรียนทั้งด้านปริยัติธรรม วิปัสสนากรรมฐาน และด้านคาถาอาคม ที่มีความรุ่งเรืองเป็นที่กล่าวขวัญกันทั่วไป จึงได้เดินทางขึ้นมาฝากตัวเข้าศึกษาเล่าเรียน ในสำนักวัดนี้กับ หลวงพ่อฟัก (พระครูธรรมิกาจารย์คุณ) หลวงพ่อชม จำพรรษาและศึกษาเล่าเรียนอยู่ใน สำนักวัดธรรมิกราช กับ หลวงพ่อฟัก จนมั่นใจว่ามีวิชาความรู้พอสมควรแล้ว ได้กราบลา หลวงพ่อฟัก ย้ายไปจำพรรษาอยู่วัดต่างๆ ในเขตอยุธยาและท้องถิ่นใกล้เคียงอีกหลายวัด

หลวงพ่อชม พรหมโชติ

หลวงพ่อชมเป็นพระไม่ติดวัด ท่านย้ายไปย้ายมาตลอด เข้าวัดไหนออกวัดนี้ แต่ทุกวัดที่ท่านไป ท่านจะไปทำนุบำรุงพัฒนาวัดนั้น จนเจริญรุ่งเรืองขึ้น อย่างเห็นได้ชัด ท่านมักจะพูดกับลูกศิษย์อยู่เสมอว่า " ท่านไม่ชอบอยู่วัดไหนนาน ยิ่งเป็นวัดที่เจริญแล้ว มันคงแล้วยังไม่อยากอยู่ "

จน พระญาณไตรโลก ฉาย คณคสุวณโณ (เจ้าคณะจังหวัด จอมขมังเวทย์แห่งเมืองอยุธยา) ซึ่งได้ทราบกิตติศัพท์เกี่ยวกับวิชาความรู้และฝีมือในการก่อสร้างบูรณะวัดของ หลวงพ่อชม มานานแล้ว ได้ปรึกษาหารือเห็นพ้องต้องกันว่า สมควรอาราธนา หลวงพ่อชม ให้ย้ายมาครอง วัดพุทไธศวรรย์ หลวงพ่อชม สำเร็จวิชาปัญญาเสื่อโคร่ง จากสำนักวัดบ้านฟ้าเลื่อม (วัดราศรีไสล) ครั้งหนึ่งลูกศิษย์ลองแห่ย์ ท่านขอให้ท่านลองวิชาให้ดูหน่อย ท่านก็สาแดงแปลงกลายเป็นเสื่อโคร่ง ทำเอาลูกศิษย์ที่นั่งอยู่ตกใจวิ่งหนีกันกระเจิง เมื่อตั้งสติได้จึงกลับมา เอน้ำมนต์มาราดตัวเสื่อ กลับเป็น หลวงพ่อชม นั่งสมาธิตามเดิม หลวงพ่อชม มรณะภาพวันที่ 21 มกราคม 2475 สิริอายุ 65 ปี

พระญาณไตรโลก ฉาย คงคสุวัณโณ

พระญาณไตรโลก ฉาย คงคสุวัณโณ (หลวงพ่อบุญ) เกิดเมื่อ ปี พ.ศ.๒๔๐๐ พื้นเพเป็นชาวอ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา ท่านเป็นพระเถระอาจารย์เก่าแก่แห่งอยุธยา ปกครองคณะสงฆ์ทั่วทั้งแผ่นดิน อยุธยา ซึ่งยุคนั้นถือได้ว่าแผ่นดินเมืองกรุงเก่ามีแต่พระ เกจิเรืองวิทยาคมและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกัน ดืออยู่ทั่วทั้งแผ่นดิน เช่น

หลวงพ่อกั่น วัดพระญาติ

หลวงปู่ยิ้ม วัดเจ้าเจ็ด

หลวงพ่อบาน วัดบางนมโค

หลวงพ่อบุญ วัดหน้าต่างนอก

หลวงพ่อบุญ วัดสามไถ

หลวงพ่อบุญ วัดบ้านสร้าง

หลวงพ่อบุญ วัดโตนด

หลวงพ่อบุญ วัดวงษ์

หลวงพ่อบุญ วัดเทพจันทร์ลอย

หลวงพ่อบุญ วัดพุทไธศวรรค์

หลวงพ่อบุญ วัดกลาง

หลวงพ่อบุญ วัดลาดชะโด

หลวงพ่อบุญ วัดบางยี่โท

หลวงพ่อบุญ วัดนกกกระเจาบ

เหรียญ หลวงพ่อชม วัดพุทไธศวรรย์ ปี พ.ศ. 2470

เหรียญพระครูอุเทศธรรมวินัย หลวงพ่อชม วัดพุทไธศวรรย์ จัดสร้างเพียงรุ่นเดียว ในปี พ.ศ.2470 นับเป็นเหรียญหายากมาก บางคนว่าหายากกว่า เหรียญหลวงพ่อกลั่น วัดพระญาติ ประเด็นนี้น่าจะสร้างจำนวนน้อยกว่า

พระเครื่องของหลวงพ่อชมเป็นตำนาน ถูกจัดให้อยู่ในตำนาน 5 เหรียญยอดนิยม ของเมืองอยุธยา หรือที่เราเรียกกันทั่วไปว่า " เบญจภาคีพระเหรียญ (ประจำจังหวัดอยุธยา) " อันได้แก่

เหรียญ " หลวงพ่อกลั่น วัดพระญาติ "

เหรียญ " หลวงพ่อจง วัดหน้าต่างนอก "

เหรียญ " หลวงพ่อชั้น วัดนกกกระเจาบ "

เหรียญ " หลวงพ่อชม วัดพุทไธศวรรย์ " (เป็นพระเกจิ และเป็นพระนักพัฒนา สนับสนุนด้านการฟื้นฟู วัดวาอาราม)

เหรียญ " หลวงพ่อเพชร วัดนนทรีย์ " (เป็นพระเกจิ และเป็น พระนักพัฒนา สนับสนุนด้านการศึกษาเด็กๆ)

เหรียญ หลวงพ่อชม วัดพุทไธสวรรย์ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2470

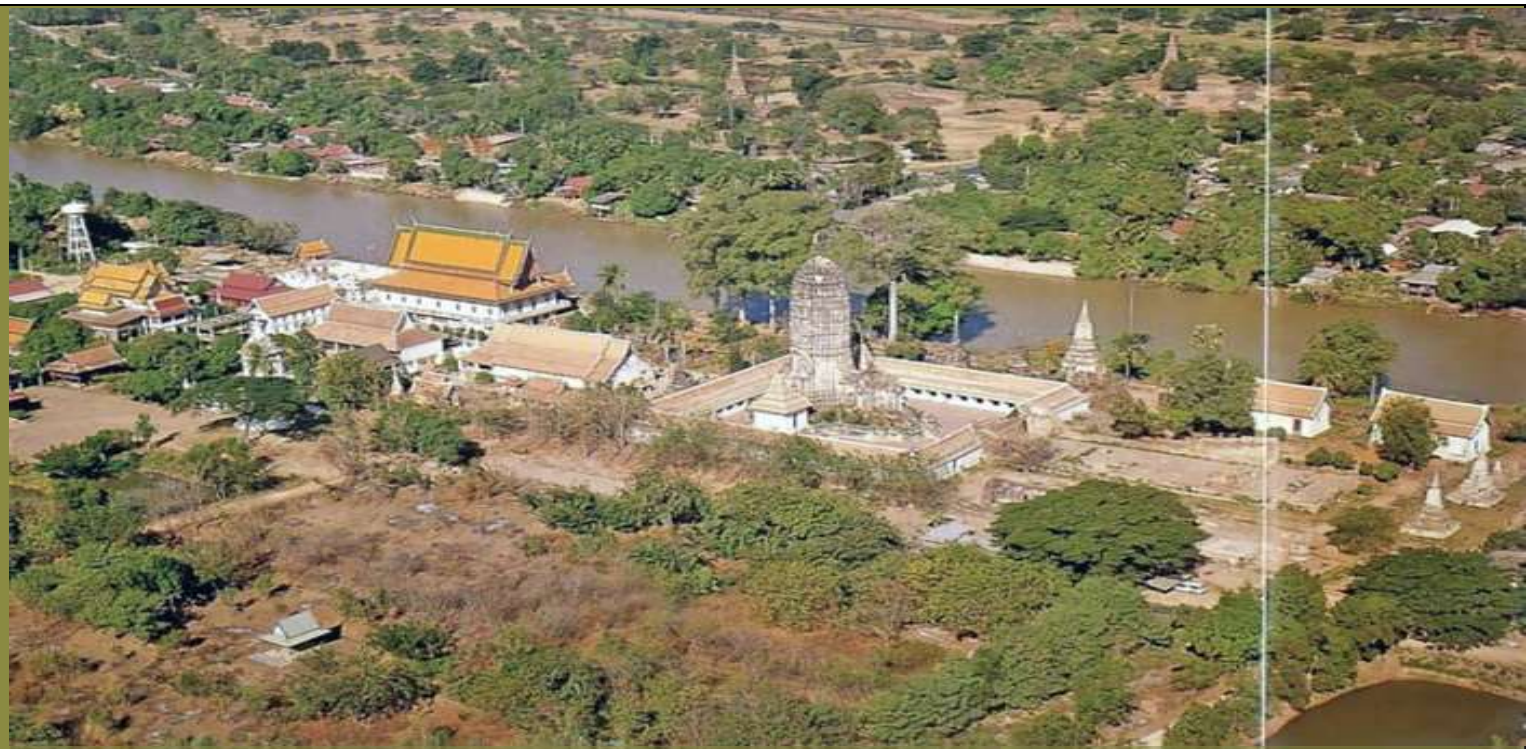
<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญ หลวงพ่อชม วัดพุทไธสวรรย์ จัดสร้างในปี พ.ศ. 2470

ประวัติวัดพุทธโสธรวรย

วัดพุทธโสธรวรย ตั้งอยู่ในเขตตำบลสำเภากลุ่ม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาทางด้านทิศใต้ ปัจจุบันมีอาณาเขตเนื้อที่ ๔๖ ไร่ ๒ งาน ๔๖ ตารางวา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศใต้ ติดต่อกับที่ของวัดตำหนัก (ร้าง)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับโรงเรียนพุทธโสธรวรย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านเรือนราษฎร

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาวัดพุทธโสธรวรย เป็นวัดสำคัญแห่งหนึ่งมีฐานะเป็นพระอารามหลวง (พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา, ๒๕๐๐, หน้า ๒๑๕) ซึ่งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) โปรด

เกล้าฯ ให้สร้างขึ้นหลังจากเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติแล้ว ๓ ปี โดยเลือกภูมิสถานบริเวณที่เรียกกันว่า ตำบลเวียงเหล็ก เรื่องราวของการสร้างวัดนี้ปรากฏอยู่ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาว่า ศักราช ๗๑๕ ปีมะเส็ง เบญจศก (พ.ศ. ๑๘๙๖) วันพฤหัสบดี เดือน ๔ ขึ้น ๑ ค่ำ เปลา ๒ นาฬิกา ๕ บาท ทรงพระกรุณาตรัสว่า ที่พระตำหนักเวียงเหล็กนั้นให้สถาปนาพระวิหารและพระมหาธาตุเป็น อารามแล้ว ให้นำชื่อ วัดพุทไธศวรรย์ (พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา, ๒๕๐๗, หน้า ๓)

พระตำหนักเวียงเหล็ก ที่กล่าวไว้ในพงศาวดารนี้ คือ บริเวณที่ประทับเดิมของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ก่อนที่จะยกข้ามแม่น้ำไปสร้างพระราชวังที่ ตำบลหนองโสน หรือที่เรียกว่า “บึง พระราม” ในปัจจุบันและสถาปนารุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีใน พ.ศ. ๑๘๙๓

ส่วนเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ของสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ผู้สถาปนารุงศรีอยุธยานั้นใน ปัจจุบันยังคงเป็นประเด็นสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งยังหาข้อสรุปที่ยุติยังไม่ได้ นักโบราณคดี และนักประวัติศาสตร์ได้ศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง และสรุปได้ ๓ ทฤษฎี

ทฤษฎีที่ ๑ เชื่อกันว่าพระเจ้าอู่ทอง เป็นขามาดา (ลูกเขย) เจ้าเมืองสุพรรณบุรี เป็นเชื้อสายของเจ้า ชายไชยศิริ แห่งเมืองเชียงราย ซึ่งอพยพลอยร่นกันมาจากเมืองเหนือ ผ่านดินแดนต่างๆ จนกระทั่งมา ตั้งถิ่นฐานทำกินที่เมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อมาได้หนีโรคห่า มาตั้งนครหลวงใหม่ที่เมือง อโยธยาในปี พ.ศ. ๑๘๙๐ นักปราชญ์รุ่นต่อมาจึงเรียกกษัตริย์ที่สืบเชื้อสายต่อกันมาว่า วงศ์เชียงราย

ทฤษฎีที่ ๒ เป็นเจ้าเมืองเพชรบุรี ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามายังเมืองปัตตานี แล้วอพยพเดินทางเข้ามาทางเมืองนครศรีธรรมราช และเพชรบุรีจนกระทั่งตั้งพระนครศรีอยุธยาเป็น ราชธานี ทฤษฎีนี้ไม่ได้ให้กำเนิดชาติวงศ์ไว้ชัด แต่ก็ได้สรุปเป็นแนวทางว่าพระเจ้ากรุงจีน ได้เมตตา อนุญาตให้เข้าไปค้าขายในประเทศจีนได้เป็นกรณีพิเศษ

ทฤษฎีที่ ๓ เป็นเจ้าชายเมืองลพบุรี (อาจเชื้อสายขอม?) เจ้าของทฤษฎีนี้ได้แก่ สมเด็จพระยา
ดำรงราชานุภาพ ซึ่งทรงพระราชทานกระแสพระราชดำริแก่พระยาอนุমানราชธน อธิบดีกรม
ศิลปากร แต่ไม่ทันได้ให้เหตุผลชัดเจนท่านได้ท้วงคัดเสียก่อน พระยาโบราณราชธานินทร์ จึงกำหนด
อายุของเมืองอยุธยาว่าในสมัยต้น เป็นทราวดี และนายมานิต วัลลิโภดม อดีตภัณฑารักษ์พิเศษ กรม
ศิลปากร ได้ศึกษาขยายความ ปรากฏรายละเอียดเพิ่มเติมในบทความเรื่องละโว้ – อโยธยา –
ตามพรลิงค์ ว่าเป็นกษัตริย์เมืองละโว้ – อโยธยา

ในจดหมายเหตุโทรใต้กล่าวถึง เหตุการณ์ครั้งที่พระเจ้าอู่ทอง ทรงอพยพพาไพร่พลหนีโรคภัยมาจาก
เมืองอู่ทองนั้น ในตอนแรกได้มาตั้งที่ตำบลเวียงหลัก เมื่อปีกุน จุลศักราช ๗๐๙ (พ.ศ. ๑๘๙๐) และได้
พักไพร่พลอยู่ ณ ที่นี้ถึง ๓ ปี จนกระทั่งเห็นว่าไพร่พลของพระองค์พ้นจากความอดโรย มีความ
เข้มแข็งขึ้น จึงยกไพร่พลข้ามแม่น้ำมาสร้างพระนครศรีอยุธยา อยู่ในบริเวณปัจจุบันและทำพระราช
พิธีราชาภิเษกสถาปนาพระนคร เมื่อปีเถาะ โทศก จุลศักราช ๗๑๒ (พ.ศ. ๑๘๙๓) (กรมศิลปากร,
พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ พระราชหัตถเลขา เล่ม ๑, ๒๕๐๖, หน้า ๓๔๒)

ครั้นเมื่อพระองค์ครองราชย์สมบัติได้ ๓ ปี ใน พ.ศ. ๑๘๙๖ (จ.ศ. ๗๐๕) จึงได้สถาปนาพระอารามขึ้น
เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการสร้างชาติของพระองค์ ด้วยความสำคัญของพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น

การศึกษาของ ประยูร อุลุชาฎะ (น. ณ ปากน้ำ) ได้ระบุว่า บริเวณที่ตั้งพระตำหนักเวียงเหล็กนั้น
ตั้งอยู่ภายในเขตของเมืองปะทาคูจาม (ปะทา แปลว่า ป้อม และจาม หมายถึง ชาวเวียดนามที่นับถือ
ศาสนาอิสลาม) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณคลองปะจาม ซึ่งอยู่ถัดจากวัดพุทธไธศวรร์ย์ ไปทางทิศตะวันออกไม่
ไกลนัก (น. ณ ปากน้ำ, ๒๕๐๖, หน้า ๔๕) อันปรากฏในแผนที่ของชาวต่างชาติ ว่าเป็นบริเวณที่ตั้งถิ่น
ฐาน ของชาวญวนในสมัยอยุธยา (อัมพร สายสุวรรณ, แผนที่กรุงศรีอยุธยาไม่มีเลขหน้า) ในสมัย
อยุธยา บริเวณปากคลองคูจามนี้ เป็นตลาดน้ำที่ใหญ่ที่สุด ๑ ใน ๔ ตลาดของกรุงศรีอยุธยา ซึ่งแสดง

ให้เห็นว่าเป็นบริเวณที่มีชุมชนขนาดใหญ่และมีความสำคัญอาศัยอยู่บริเวณนี้ (กรมศิลปากร, ๒๕๑๑, หน้า ๑๗๐)

ประยูร อุกุชาภา ได้สันนิษฐานว่าคลองคูจามนี้มีความสำคัญในฐานะที่เป็นคูเมืองของเมืองปะทาคูจาม ตัวเมืองอาจเป็นที่ดินซึ่งเรียกว่า แหลมบางกะจะ ในเขตตำบลสำเภากลุ่ม อันโอบล้อมด้วยแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศเหนือ และแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งไหลโอบจากวัดพัญญูเชิง ลงใต้ทางทิศตะวันออก ส่วนคลองปะจามนั้นอยู่ทางทิศตะวันตก หรือตัวเมืองปะทาคูจามอาจจะเป็นบริเวณตำบลเวียงเหล็กที่วัดพุทธไสวรรรย์ โดยมีคลองปะจามเป็นคูเมืองทางทิศตะวันออก คลองตะเคียนเป็นคูเมืองทางทิศตะวันตก มีแม่น้ำเจ้าพระยาโอบทั้งทางทิศเหนือและใต้

และจากข้อความที่ระบุเหตุการณ์ ในสมัยอยุธยาตอนต้นเกี่ยวกับพื้นที่บริเวณปะทาคูจาม ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ทำให้พอจะสันนิษฐานได้ว่า ในสมัยอยุธยาตอนต้นนั้น ปะทาคูจามมีลักษณะเป็นวังหน้า ดังข้อความนี้

“ศักราช ๗๔๙ ปีเถาะ นพศก สถาปนาวัดภูเขาทอง เพลาเย็น เสด็จไป ณ พระที่นั่งมังคลาภิเษก ทำวรมณเฑียรซึ่งถึงอนิจกรรมแต่ก่อนหน้านั้น มานั่งขวางทางเสด็จอยู่แล้วแลหายไปสมเด็จพระรามเมศวรบรมพิตรก็เสด็จสวรรคต อยู่ในราชสมบัติหกปี จึงพระยาราม ผู้เป็นพระราชบุตร ได้ครองราชย์สมบัติได้ห้าปี สมเด็จพระยารามเจ้ามีความพิโรธแก่เจ้าพระยามหาเสนาบดี ดำรัสสั่งให้กุมเอาตัวไป เจ้าพระยามหาเสนาบดี หนีรอดไป อยู่ปากปะทาคูจามจึงให้เสด็จสมเด็จพระอินทราชา ณ เมืองสุพรรณบุรีเสด็จเข้ามาถึง จึงเจ้าพระยามหาเสนาบดี ยกเข้าปล้นเอาพระนครศรีอยุธยาได้ จึงเชิญสมเด็จพระอินทราชาขึ้นครองราชย์สมบัติในศักราช ๗๖๓ ปีมะเส็ง ตรีศก ให้สมเด็จพระยารามไปกินเมืองปะทาคูจาม”(น. ณ ปากน้ำ, ๒๕๐๖, หน้า ๔๕)

ในรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ วัดพุทไธสวรรย์ ได้ถูกใช้เป็นสถานที่ตั้งทัพของพม่า ในคราวที่ยกทัพมาล้อมกรุงฯ เพื่อทำการรบกับกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากวัดพุทไธสวรรย์ เป็นวัดที่ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองกรุงศรีอยุธยา กล่าวคือ เมื่อครั้งที่พระเจ้าบุเรงนองแห่งกรุงหงสาวดี ทรงส่งพระราชสาส์น มาขอม้าและช้างเผือกจากสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ แต่ถูกปฏิเสธ พระเจ้าบุเรงนองจึงยกทัพเข้ามาและกวาดต้อนเอากำลังทางหัวเมืองของไทยมาสมทบด้วย เมื่อยกทัพมาถึงกรุงศรีอยุธยา ตั้งข้อความว่า “ในวันพุธ เดือนยี่ แรม ๑๐ ค่ำ ศักราช ๙๑๑ ปีระกา เอกศก (พ.ศ. ๒๐๘๒) จึงโปรดให้พระมหาอุปราช เป็นกองหน้าตั้งค่าย ณ ตำบลเพนียด ทัพพระเจ้าแปรเป็นปีกซ้าย ตั้งค่าย ณ ตำบลทุ่งโพธาราม เป็นกองหน้าตั้งค่าย ณ ตำบลเพนียด ทัพพระเจ้าแปรเป็นปีกซ้าย ตั้งค่าย ณ ตำบลทุ่งโพธาราม ทัพพระเจ้าอังวะเป็นปีกขวา ตั้งค่าย ณ ตำบลพุทไธสวรรย์ ทัพพระยาตองอู ทัพพระยาจิตตอง ทัพพระยาละเค็ง เกียกกาย ตั้งค่ายวัดท่าการ้องลงไปถึงวัดไชยวัฒนาราม ทัพพระยาสิน, ทัพพระยาสะเรียง กองหน้าทัพหลวงตั้งค่าย ณ ตำบลลุ่มพลี ทัพหลวงตั้งค่าย ณ ตำบลวัดโพธิ์เผือก ทุ่งขนอนปากคู ทัพสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช ตั้งค่าย ณ ตำบลมะขามหย่อง (หลังค่ายหลวง)” (ศรีอยุธยา, ๒๕๐๕ หน้า ๗๕)

ในรัชกาลสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๘ (ขุนหลวงสรศักดิ์ หรือ สมเด็จพระเจ้าเสือ) ราว พ.ศ. ๒๒๔๓ สมเด็จพระกรมหลวงโยธาเทพ และสมเด็จพระกรมหลวงโยธาเทพ สมเด็จพระอัครมเหสีฝ่ายซ้าย และฝ่ายขวา ในสมเด็จพระเพทราชา ได้ทูลลาสมเด็จพระเจ้าเสือ ออกจากพระราชวัง พร้อมด้วยเจ้าตรีสร้อยราชบุตร (พระราชโอรสของสมเด็จพระเพทราชา) ไปตั้งนิवासสถานอยู่ใกล้วัดพุทไธสวรรย์ ครั้งเมื่อปีมะโรง โทศกเจ้าตรีสร้อยพระชนม์ครบ ๑๓ พรรษา เจ้ากรมหลวงโยธาเทพพระราชมารดานั้น ก็ได้กระทำการหมั้นคลพิธิโสกันต์พระราชบุตร ครั้นโสกันต์แล้วจึงให้ไปทรงผนวชเป็นสามเณร อยู่ในสำนักพระพุทโธษาจารย์ราชาคณะ เพื่อทรงเรียนพระปริยัติไตรปิฎกธรรม และคัมภีร์เลขยันต์มนตร์คาถาสรรพวิทยาคณะต่างๆ จนกระทั่งพระชนม์ได้ ๑๘ พรรษา จึงลาผนวช ออกเที่ยวเรียนศิลปศาสตร์แขนงต่างๆ จนพระชนม์ครบอุปสมบทก็ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ (กรมศิลปากร, ๒๕๐, หน้า ๑๗๔)

ในช่วงสมัยอยุธยาตอนปลาย ได้มีเหตุการณ์ในพระราชพงศาวดารระบุว่า บริเวณวัดพุทไธศวรรย์นั้น ได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบการเมรุที่สำคัญถึง ๒ ครั้ง กล่าวคือ

ในรัชกาลสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ ปี พ.ศ. ๒๒๕๘ กรมหลวงโยธาเทพ

ทิวคต ณ ตำหนักกรมวัดพุทไธศวรรย์ จึงได้จัดงานพระศพตามพระราชประเพณี ดังข้อความว่า

“ณ ปีมะแม สัปตศกนั้น...ในปีนั้น เจ้าพระอภัยมณี กรมหลวงโยธาเทพทิวคต ณ พระตำหนัก วัดพุทไธศวรรย์นั้น สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินให้ช่างไม้กระทำการเมรุ ชื่อขาว ๕ วา ๒ ศอก โดยสูง ๒๐ วา ๒ ศอก และพระเมรุทองกลาง และการพรเมรุทั้งปวงนั้น ๖ เดือนเศษ จึงแล้วเชิญพระโกศทองขึ้นราชรถ พร้อมเครื่องอลกตแห่แทนเป็นอันมากนำมาสู่พระเมรุทอง และการที่บูชาให้ทานทั้งปวง ตามอย่างราชประเพณีมาก่อนสมโภช ๗ วัน การพระศพนั้นสำเร็จบริบูรณ์”

(กรมศิลปากร, ๒๕๐๖, หน้า ๒๐๒)

ต่อมา ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ สมเด็จพระกรมหลวงโยธาเทพ ได้ทิวคตลง ณ ตำหนักกรมวัดพุทไธศวรรย์ พระองค์ได้ทรงโปรดให้ทำการเมรุ ณ วัดพุทไธศวรรย์ ดังข้อความว่า

“ในปีเถาะ สมเด็จพระอัยกีกรมหลวงโยธาเทพ ซึ่งเสด็จอยู่ ณ พระตำหนักกรมวัดพุทไธศวรรย์นั้นดับสูญสิ้นพระชนม์ จึงโปรดให้ทำพระเมรุมาศขนาดเล็กน้อย ณ วัดพุทไธศวรรย์นั้น แล้วเชิญพระโกศขึ้นพระยานุมาศแห่มาเข้าพระเมรุ พระราชทานพระสงฆ์ดับปกรณ์ และมีงานมหรสพสามวันแล้วเสด็จไปพระราชทานเพลิง ตามโบราณราชประเพณีสืบๆ กันมา” (กรมศิลปากร, ๒๕๐๖, หน้า ๒๒๐)

วัดพุทไธศวรรย์น่าจะมีความสำคัญมากขึ้นใน พ.ศ. ๒๒๙๓ เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้ทรงมีพระบรมราชโองการให้นำคณะทูตชาวสิงหลไปนมัสการและประกอบศาสนกิจที่ วัดพุทไธศวรรย์ โดยการเข้ามาของคณะทูตชาวสิงหลในครั้งนี้ปรากฏ ข้อความในราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาว่า “ลัทธิราช ๑๑๑๕ ปีระกา เบญจศก ฝ่ายพระเจ้ากิตติศิริราชสีห์ ได้เสวยสมบัติในเมืองสังขันทนคร เป็นอิสริยาธิปไตยในลังกาทวีป ครั้งนั้น พระพุทธศาสนาในเกาะลังกาหาพระภิกษุสงฆ์ไม่ได้ จึงแต่งตั้งให้ ศิริวัฒนอำมาตย์เป็นราชทูต กับอุปทูต ตริทูตจำทูลพระราชสาส์นคุมเครื่องมงคลราชบรรณาการ มีพระบรมสารีริกธาตุเป็นอาทิ มากับกำปั่นโอลันหาพานิชวิลันดาเข้ามาจำเริญทางพระราชไมตรี ณ กรุงเทพมหานคร จะขอพระภิกษุสงฆ์ออกไปให้อุปสมบทบวช กุลบุตรสืบพระพุทธศาสนาในลังกาทวีป ทรงพระกรุณาดำรัสสั่งให้จัดแจงรับทูตานุทูตลังกาตามธรรมเนียม...แล้วโปรดให้ อารานา พระอุบาลี พระอริยมุนี พระราชาคณะสองพระองค์กับพระสงฆ์อันดับสิบสองรูป ออกไปตั้งพระพุทธศาสนา บวชกุลบุตรไว้ในลังกาทวีป...” (กรมศิลปากร, ๒๕๐๖, หน้า ๒๓๕)

ในหนังสือ “เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป” ของสมเด็จพระยามหาราชานุภาพได้ทรงกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งที่คณะราชทูตลังกา ได้เข้ามาในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าบรมโกศนี้ โดยได้ระบุว่าในจดหมายเหตุนานาชาติซึ่งเข้ามาในช่วงนั้น ได้มีการเขียนบันทึกพรรณนาถึงสภาพของวัดพุทไธศวรรย์ไว้อย่างละเอียด ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลสำคัญส่วนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสิ่งก่อสร้างภายในวัดพุทไธศวรรย์ ในช่วงอยุธยาตอนปลาย (สมเด็จพระยามหาราชานุภาพ, ๒๕๐๓, หน้า ๑๒๔)

แต่สมเด็จพระยามหาราชานุภาพทรงตัดตอน ไม่ได้บรรยายไว้ในหนังสือนั้น เอกสารที่บรรยายละเอียดของวัดพุทไธศวรรย์นี้ ได้รับการแปลและตีพิมพ์ในวารสาร Journal of the Royal Asiatic Society, Ceylon Branch, Vol. XVIII, No.54 (1903), pp, 22-26. โดยอ้างอิงจาก P.E.

Pieris, “An Account of King kirti Sri’ Embassy to Siam in 1672 Saka (1750 A.D.)” มีข้อความดังนี้

“เจ็ดวัดต่อมาในวันศุกร์ เป็นวันเพ็ญ ข้าราชการสองคนมาพบเราและบอกว่า มีพระบรมราชโองการให้เราไปที่วัดสองวัดในวันนี้ เราจึงเดินทางโดยทางเรือไปที่วัด เรียกว่า วัดพุทไธศวรรย์ (Puthai Suwan) ซึ่งจะอธิบายดังต่อไปนี้ ทางด้านขวามือของแม่น้ำใหญ่มีทุ่งกว้างที่สิ้นสุดลงที่ฝั่งแม่น้ำ ณ ที่นี้อาคารหลังคาสองชั้นสร้างเป็นรูปจัตุรัส มีประตูอยู่ สี่ประตู ทั้งสี่ด้าน ผนังทั้งสี่ ประดิษฐานพระพุทธรูปปิดทองสองร้อยองค์ ภายในประตูทางด้านทิศตะวันออกมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลอง รูปมณฑลบนรอยพระพุทธรูปบาทนั้นปิดทองตรงกลางของจัตุรัส มี พระปรางค์ (dagava) ใหญ่ปิดทอง มีสี่ประตู เมื่อเข้าประตู ด้านทิศตะวันออกแล้วจะมีบันไดศิลาปิดทอง พระมหาธาตุชั้นประดิษฐานอยู่ภายในห้องคูหาของพระปรางค์ ห้องนี้สร้างขึ้นเพื่อให้เดินประทักษิณได้โดยรอบพระมหาธาตุ โดยไม่ต้องเข้าไปใกล้พระธาตุ ภายในพระปรางค์ยังมีรอยพระบาทจำลองปิดทองอีกด้วยเคียงข้างประตูทิศ

ตะวันออก มีพญานาคห้าเศียรเลื้อยลงสู่พื้นดินทางด้านทิศเหนือของพระปรางค์ มีวิหารหลังสองชั้น มีชุกชีอยู่ตรงกลางบนฐานนี้มีพระพุทธรูปประทับปิดทอง สูง ๑๒ ศอก ทางด้านทิศตะวันออกหันหน้าไปทางพระปรางค์ มีวิหารหลังคาห้าชั้น ผูกเพดานด้วยผ้าและประดับด้วยจิตรกรรมปิดทองเสากลางห้องปิดด้วยแผ่นทองคำ บนชุกชีกลางห้องนั้น มีพระพุทธรูปทองคำขนาดเท่าคน เคียงข้างด้วยรูปปิดทองคล้ายกับสองรูปพระสาวกสำคัญ พระสารีบุตรมหาสามี และ พระมหาโมคคัลลานะมหาสามี และรูปอื่นๆ อีกมากมาย ตอนบนของประตูทางเข้าตั้งแต่หลังคาถึงทับหลังประตูมีจิตรกรรมปิดทองรูปพระพุทธรูปเจ้าในสวรรค์ของท้าวสักกะ พระพุทธองค์ประทับบนบัลลังก์สีขาว ทรงเทศนาพระอภิธรรมอันประเสริฐ โปรดพระอิศวร (Maha Deva) และเทพ แลพรหมในโลกที่ยังไม่มีการครบถ้วนและมีภาพตอนเมื่อทรงเทศนาเสด็จลงจากสวรรค์ โดยบันไดทองสู่ศากยะปุระ (Sakaspura) พระวิหารหลังนี้มีกำแพงและประตูล้อม อย่างมั่นคง รอบๆ มีอาคารที่รื่นรมย์และกุฎิสงฆ์เต็มไปด้วยผู้ทรงศีล ผู้ศรัทธาที่สูงศักดิ์ อุบาสิกา” (ปริยยะ ไกรฤกษ์, ๒๕๓๖, หน้า ๓๕)

หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแล้ว ก็ไม่มีหลักฐานทางด้านเอกสารใดกล่าวถึงวัดพุทไธศวรรย์อีก จนกระทั่งถึงในสมัย กรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเทพพลภักดิ์ ซึ่งบัญชาการกรมพระคชบาล เสด็จออกไปชมเพนียดทรงพบว่า ที่ด้าน मुख ของปราสาทประธานวัดพุทไธศวรรย์นั้น มีพระรูปพระเจ้าอู่ทองตั้งอยู่ ต่อมาเข้าจึงกราบทูลมายังสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ พระองค์จึงโปรดให้อัญเชิญ เทวรูปนั้นลงมากรุงเทพฯ ใน พ.ศ. ๒๓๒๗ แล้วโปรดให้หล่อดัดแปลงใหม่เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องหุ้มเงินทั้งองค์ และโปรดให้ประดิษฐานไว้ ณ หอพระเทพบิดรภายในวัดพระศรีรัตนศาสดารามในปัจจุบัน ส่วนรูปที่เรียกกันว่า “พระเจ้าอู่ทอง” ในปัจจุบันนี้ เป็นของหล่อขึ้นใหม่แทนของเดิม ทำเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ประทับยืนอยู่ภายในซุ้มบริเวณผนังด้านทิศเหนือของมุขด้านทิศตะวันออก (พวงทอง สิริสาส์, ๒๕๑๑, ๔๑)

เหตุการณ์ดังกล่าวปรากฏข้อความในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ดังนี้

“...โปรดให้เชิญพระเทพบิดร คือ พระรูปสมเด็จพระรามธิบดี (อู่ทอง) ซึ่งเป็นปฐมวงศ์สร้างกรุงเก่า มาแปลงเป็นพระพุทธรูปหุ้มเงินปิดทองประดิษฐาน ไว้ในพระวิหาร พระวิหารนั้นพระราชทานนามว่า หอพระเทพบิดร...” (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, ๒๕๒๖, หน้า ๔๘)

ในรัชกาลสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดพุทไธศวรรย์ เป็นวัดในกรุงศรีอยุธยาวัดหนึ่งที่พระองค์ ทรงเสด็จมาพระราชทานพระกฐินโดย กระบวนพระยุหยาตราทางชลมารค เมื่อครั้งเสด็จ พระราชทานพระกฐิน ณ เมืองปทุมธานี และกรุงเก่าหรือพระนครศรีอยุธยา ดังปรากฏข้อความ เกี่ยวกับเหตุการณ์พระราชทานพระกฐินครั้งนี้ในจดหมายเหตุ ในรัชกาลที่ ๔ ดังนี้

“จะเสด็จทางชลมารค เป็นกระบวนพระยุหยาตราตามอย่างครั้งเมื่อเสด็จในเดือน ๔ แล้วมาแต่ครั้งนี้จะ ทรงพระราชทานพระกฐินเมืองปทุมธานี เมืองกรุงเก่า เป็นพระราชประสงค์ กำหนด ณ วันอาทิตย์ เดือน ๑๒ ขึ้น ๒ ค่ำ ปีเถาะ สัปตศก เปลา ๓ ยาม ให้กระบวนพร้อมจะเสด็จแต่ยังไม่รุ่ง เมื่อจะออก เรือพระที่นั่งจะได้ยิงปืนในเรือพระที่นั่ง ๓ นัด โห่ ๓ ลา เป็นสำคัญเป็นสัญญาณแล้วจึงให้เรือที่มีปืน หน้าเรือยิงรับต่อๆ ไปลำละนัดตลอดกระบวน แล้วเดินกระบวนตามลำดับขึ้นไป ณ วันเดือน ๑๒ ขึ้น ๓ ค่ำ เมื่อเสด็จถึงเมืองปทุมธานี ให้ประทับเรือพระที่นั่ง ที่ฉนวนวัดประทุมทองที่เดียว อย่าประทับ ที่ฉนวนปลับปลาก่อน ต่อ พระราชทานพระกฐินเสร็จแล้ว จึงจะเสด็จมาปลับปลาครุหนึ่ง แล้วจะ เสด็จเดินกระบวนต่อไป ไม่ประทับแรม ที่เมืองปทุมธานี เมื่อจะออกเรือพระที่นั่งจากวัดประทุมทอง นั้น จะได้ยิงปืนสัญญาณทุกลำเหมือนอย่างแรกออกอีกครั้งหนึ่ง เดินกระบวน ตามทางลำน้ำขึ้นไป ประทับ ณ ค่ายหลวงป้อมเพ็ชร กรุงเก่า ในวันเดือน ๑๒ ขึ้น ๓ ค่ำ ให้ได้ตามอย่างครั้งก่อน ครั้นรุ่ง ขึ้น ณ วันเดือน ๑๒ ขึ้น ๔ ค่ำ เปลาบ่ายเสด็จทางพระราชทานพระกฐินวัดสุวรรณดาราม ที่ ๑ วัดพนัญเชิง ที่ ๒ วัดหน้าพระเมรุ ที่ ๔ สี่พระอาราม ณ วันเดือน ๑๒ ขึ้น ๖ ค่ำ เสด็จเป็นกระบวน อย่างนี้ไปจากกรุงเทพฯ ให้ทอดกระบวนให้ยาวยืด เมื่อจะออกเรือพระที่นั่งให้ยิงปืนเป็นสัญญาณ

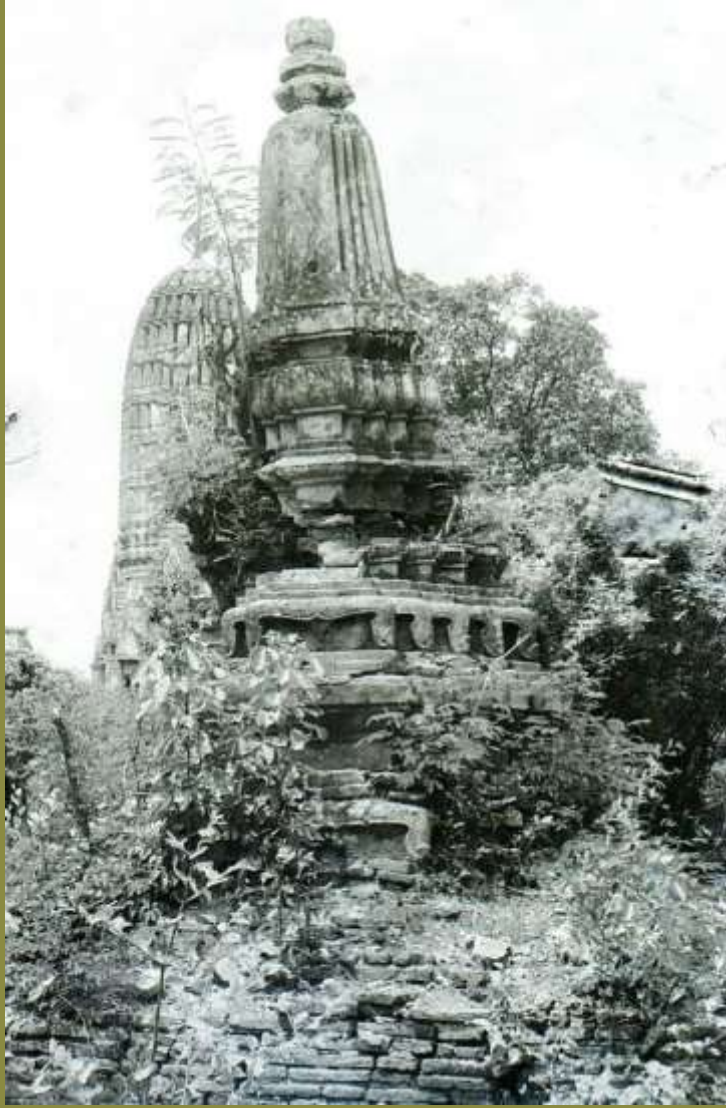
เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เรือพระที่นั่งลำทรง ในกระบวนพยุหยาตราโดยทางชลมารคเลียบ

พระนคร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

(ภาพจาก สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

ตลอดกระบวนอีกครั้งหนึ่ง แล้วเสด็จพระราชทาน พระกฐินวัดป่าโมกข์พระอารามที่หนึ่ง ถ้าเวลายังมี
จะเสด็จไป นมัสการพระพุทธไสยาสน์ วัดอินทประมูลด้วย แล้วเสด็จกลับมาที่ป้อมเพ็ชรในวันนั้น แล
เมื่อออกเรือกลับ ให้ยิงปืนอย่างเมื่อไป ครั้น ณ วันเดือน ๑๒ ขึ้น ๗ ค่ำ เพลาเช้า เสด็จเป็นกระบวน
ตามธรรมเนียมพระกฐินในกรุงเทพฯ จะพระราชทานพระกฐิน วัดธรรมาราม ที่ ๑ วัดขุนญวน ที่ ๒
สองพระอาราม แล้วเสด็จไปทรงนมัสการพระเจดีย์วัดภูเขาทอง แล้วกลับทางแหลมศรีชะรอประทับ
ที่วัดมณฑป ทรงถวายไตรปิพระสมุทมนี แล้วเสด็จกลับที่ประทับปลับปลา ก่อนถวายไตรปิ พระสงฆ์
ที่ปลับปลาเพลาย่ำพระราชาคณะ พระถานานุกรม เจ้าอธิการที่ได้รับไตรปิ และพระกฐิน จะได้สวด
พระพุทธมนต์ รุ่งขึ้น ณ วันเดือน ๑๒ ขึ้น ๘ ค่ำ เพลาเช้า พระราชาคณะ พระครู พระถานานุกรม
เจ้าอธิการอันดับที่จะได้จิวรเข้ามารับบิณฑบาตฉลองพระกฐิน ฉลองไตรปิ...”

(กรมศิลปากร, ๒๔๘๐, หน้า ๖๘-๗๐)

ในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ปรากฏหลักฐานว่า ชาวพระนครศรีอยุธยาได้ช่วยกัน บูรณปฏิสังขรณ์ยอดพระปรางค์ประธานของวัดขึ้น ในราว พ.ศ.๒๔๔๑ (ตรี อมาตยกุล, ๒๕๐๕, หน้า ๕๓)

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนวัดพุทไธสวรรย์เป็นโบราณสถาน โดยได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒ ตอนที่ ๗๕ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ (กรมศิลปากร, ๒๕๓๘, หน้า ๑๒๕)

ปัจจุบันวัดพุทไธสวรรย์ ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี

วัดพุทธโศภิต อโยธยา

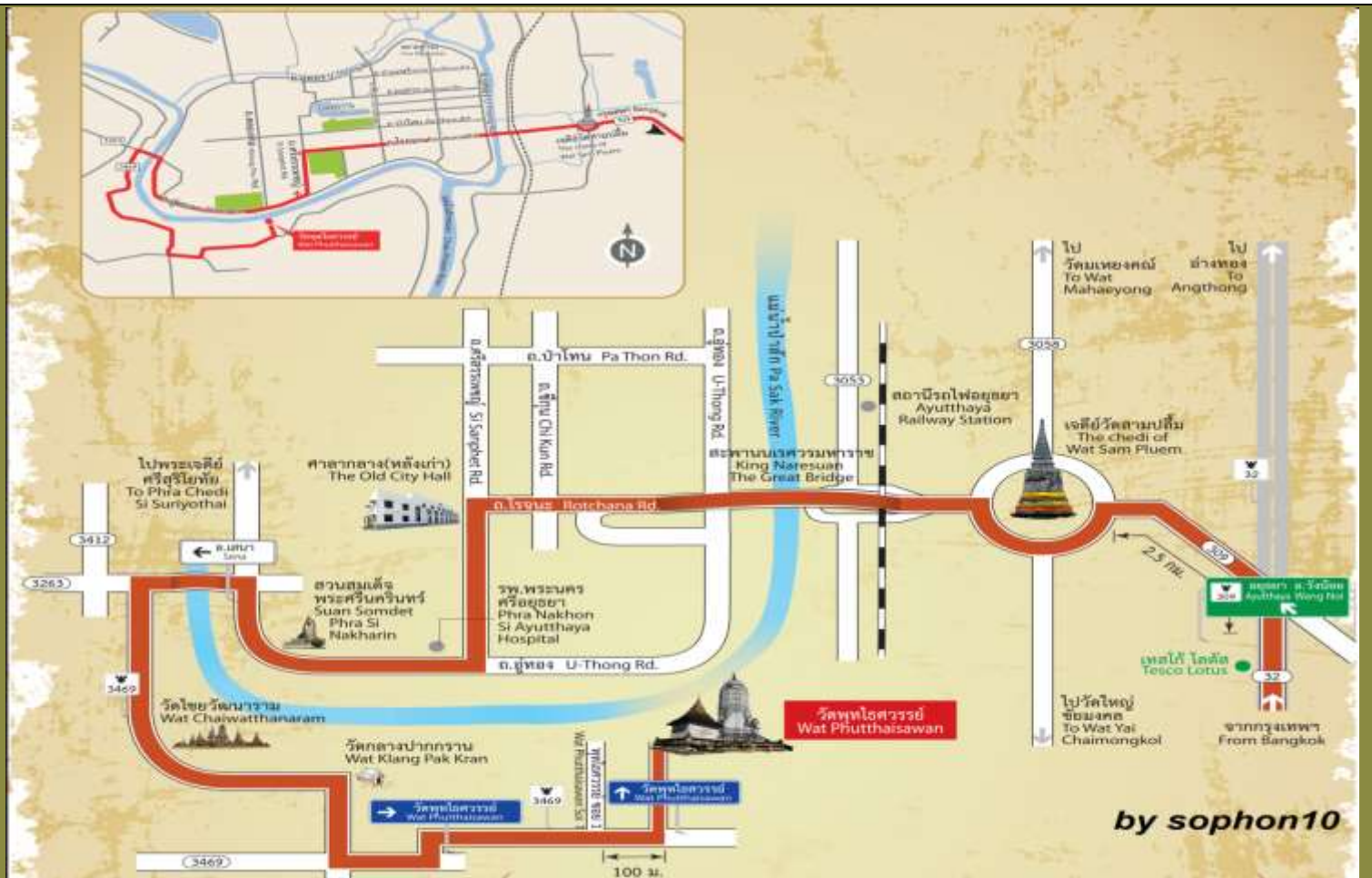
วัดพุทธโศภิต วัดพระอารามหลวงสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ได้รับการสถาปนาเป็นพระอารามหลวงอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 9 วัดอันเป็นที่ระลึกการสร้างเมืองของสมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ชมพระปรางค์ประธานที่ประดิษฐานเดิมของเทวรูปพระเจ้าอยู่ทองแห่งหอพระเทพบิดร วัดพระแก้ว และพระพุทธรูปโศภิต พระนอนที่มีลักษณะไม่เหมือนที่ใดในอยุธยา

ก่อนที่สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองจะสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ทรงเคยเสด็จมาตั้งพลับพลาอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา นอกเกาะเมืองถึง 3 ปี จึงเคลื่อนพลไปหนองโสน (บึงพระรามในปัจจุบัน) พระราชพงศาวดารจารึกว่าบริเวณนี้เรียกว่า “เวียงเล็ก” หรือ “เวียงเหล็ก” หลังจากที่ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 1893 แล้วจึงสร้างวัดพุทธโศภิตขึ้นในปี พ.ศ. 1896 บริเวณที่พระองค์ท่านเคยตั้งพลับพลา เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์การตั้งกรุงศรีอยุธยา

วัดพุทธโศภิตเป็นหนึ่งในวัดอารามหลวง หลังจากสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง วัดได้ถูกก่อสร้างเพิ่มเติมตลอดมา ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พระเจ้าบุเรงนองยกทัพมาล้อมพระนคร ก็ตั้งทัพที่วัดพุทธโศภิต เพราะฝั่งตรงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาคือเกาะเมือง วัดจึงมีชัยภูมิที่ดีเป็นอย่างยิ่ง ต่อมาสมเด็จพระเจ้าเสือ พระราชบุตรในพระเจ้าเสือก็ทำพิธีโสกันต์และบวชเป็นสามเณร กระทั่งบวชเป็นภิกษุที่วัดพุทธโศภิต

วัดพุทธโศภิตมีความสำคัญมาก ถึงขนาดที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศโปรดให้นำราชทูตสิงหล (สังฆัตถนคร หรือที่ไทยเรียกว่า ลังกา) ไปกราบพระปรางค์ที่วัดพุทธโศภิต เมื่อครั้งเสียกรุงครั้งที่ 2

แผนที่วัดพุทไธสวรรค์

วัดพุทไธสวรรย์ไม่ได้ถูกเผาทำลาย จึงมีสภาพสมบูรณ์มาจนถึงปัจจุบัน และเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เสด็จมาทอดกฐินโดยพระยุหยาตราชลมารคอีกด้วย

กรมศิลปากรได้ประกาศให้วัดพุทไธสวรรย์เป็นโบราณสถานในเดือนมีนาคม 2578 และได้รับการสถาปนาเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2549 เนื่องในวโรกาส พืชรากิเชกสมโภช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 (ครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี)

สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด

☀ พระปรารค์ประธาน

เป็นพระปรารค์ศิลปะลพบุรีที่ได้รับอิทธิพลมาจากขอม ในจดหมายเหตุราชทูตลังกา (สิงหล) บันทึกไว้ว่า ภายในพระปรารค์เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ มีการสร้างห้องเพื่อให้เดินประทักษิณ (เวียนขวา) รอบพระบรมสารีริกธาตุได้

อันที่จริงมีพระรูปพระเจ้าอุทุมพรอยู่ที่มุขด้านหนึ่งของปราสาทประธาน พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นเทพ
พลภักดิ์ ซึ่งขณะนั้นทรงบัญชาการกรมพระคชบาลอยู่ (กรมพระคชบาลปัจจุบันคือวังช้าง แล
เพนียด) ทรงเสด็จออกเพนียดและพบพระรูปดังกล่าว จึงนำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 พระองค์ท่านจึงโปรดให้อัญเชิญพระรูปมาหล่อตัดแปลงใหม่เป็นพระพุทธรูป มี
นามว่า “เทวรูปพระเจ้าอุทุมพร” ประดิษฐานอยู่ที่หอพระเทพบิดรในวัดพระแก้ว

พระเจ้าอภัย

☀️ **ตำหนักพระพุทโฆษาจารย์**

พระพุทโฆษาจารย์คือพระราชาคณะฝ่ายคามวาสีฝ่ายขวา เทียบได้กับเจ้าคณะใหญ่คณะเหนือและคณะกลางในสมัยรัตนโกสินทร์ ภายในตำหนักมีจิตรกรรมฝาผนังศิลปะอยุธยาตอนปลาย ผนังทิศเหนือเป็นภาพวาดเรื่องไตรภูมิพระร่วง ทิศใต้เรื่องมารผจญ ทิศตะวันออกเป็นภาพพระพุทโฆษาบาททั้ง 5 และทิศตะวันตกเป็นภาพทศชาติ

จิตรกรรมฝาผนังวัดพุทธไสยาจารย์
Wat Buddhaisawan's Mural Paintings

Somdet Phra Buddha Kosachan's journey to Lanka to homage to Buddha's footprint

จิตรกรรมฝาผนังในตำหนักพระพุทโฆษาจารย์ เป็นงานจิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศิลปะและวัฒนธรรมอยุธยาตอนปลาย ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวัดพุทธไสยาจารย์มีลักษณะที่โดดเด่นคือผนังด้านทิศเหนือเป็นภาพไตรภูมิ ผนังด้านใต้เป็นภาพมารผจญ ผนังด้านตะวันออกเป็นภาพพระพุทโฆษาบาททั้ง 5 และผนังด้านตะวันตกเป็นภาพทศชาติภาพพระพุทโฆษาจารย์เดินทางไปยังลังกาเพื่อถวายบังคมพระพุทโฆษาจารย์ที่ลังกา

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องการเดินทางของพระพุทโฆษาจารย์ ซึ่งเป็นงานจิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศิลปะและวัฒนธรรมอยุธยาตอนปลาย

Mural paintings inside Somdet Phra Buddha Kosachan's Pavilion were magnificent works of the Ayutthaya period, since they depicted scenes related to historic, religious, moral and cultural aspects of those times. Trifunction was depicted on the northern wall. The scene of Defeating Mara in Lord Buddha's Life was presented on the southern wall. Murals from the Ten Previous Lives of the Buddha were portrayed on the western wall, while Somdet Phra Buddha Kosachan's journey to Lanka to pay homage to the Buddha's footprint was depicted on the eastern wall.

The murals date from the late Ayutthaya period, between 1688 and 1702, in the reign of King Phetracha.

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ
 National Museum of Thailand Bangkok Thailand

ภาพสมเด็จพระพุทโฆษาจารย์เสด็จไปนมัสการรอยพระพุทโฆษาบาท ณ ประเทศลังกา
 A scene from Somdet Phra Buddha Kosachan's journey to Lanka to homage to Buddha's footprint

ภาพจิตรกรรมฝาผนังแสดงภาพสมเด็จพระพุทโฆษาจารย์เสด็จไปนมัสการรอยพระพุทโฆษาบาท ณ ประเทศลังกา

Mural paintings since they depicted scenes related to historic, religious, moral and cultural aspects of those times. Trifunction was depicted on the northern wall. The scene of Defeating Mara in Lord Buddha's Life was presented on the southern wall. Murals from the Ten Previous Lives of the Buddha were portrayed on the western wall, while Somdet Phra Buddha Kosachan's journey to Lanka to pay homage to the Buddha's footprint was depicted on the eastern wall.

The murals date from the late Ayutthaya period, between 1688 and 1702, in the reign of King Phetracha.

☀️ วิหารพระพุทโธศวรย์

ซากวิหารโบราณ ภายในประดิษฐานพระพุทโธเสยาสันนาม ‘พระพุทโธศวรย์’ อายุ 300 กว่าปี สันนิษฐานว่าเป็นปางปรินิพพานแบบลี้มพระเนตร เพราะพระหัตถ์ทอดไปกับหมอน ไม่ได้ตั้งขึ้นรับ พระพักตร์เหมือนปางพักผ่อนอิริยาบถและไม่ได้มีหมอนรองใต้รักแร้เหมือนปางโปรดอสุรินทรานู ที่ นำแปลกคือปางปรินิพพานแบบลี้มพระเนตรนี้นิยมในพม่า พบประปรายในตอนเหนือของไทย แต่ไม่ค่อยพบในอยุธยา เพราะพระปรางปรินิพพานของไทยจะเป็นแบบหลับพระเนตรเสียส่วนใหญ่

☀️ สถานที่ที่น่าสนใจอื่น ๆ

ภายในวัดมีสถานที่ที่น่าสนใจมากมาย เช่น ศาลจตุคามรามเทพ, พระบรมราชานุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ ได้แก่ พระนเรศวรมหาราช พระเจ้าอยู่ทอง และพระเอกาทศรถ, วิหารพระทรงธรรม และวิหารพระสังกัจจายนะ

ที่มา : Putthaijatukam, www.putthaijatukam.com/ , วัดพุทไธสวรรย์.

Putthaijatukam, www.putthaijatukam.com/ , ประวัติวัดพุทไธสวรรย์.

Go Ayutthaya, <https://go.ayutthaya.go.th/> , วัดพุทไธสวรรย์, โปสต์ 30 มิถุนายน
พ.ศ. 2562.

สุจิตต์ วงษ์เทศ, Matichon, www.matichon.co.th/ , เทวรูปพระเจ้าอู่ทอง คือ
พระเทพบิดร เคยมีที่ซุ้มพระปรารักษ์ประธาน วัดพุทไธสวรรย์ ออยุธยา,
โปสต์ 19 กรกฎาคม 2559.

มหานครอนทิว, BirdEyeViewThailand วัดพุทไธสวรรย์ ต.สำเภากลุ่ม อ.อยุธยา จ.อยุธยา
เที่ยวไทยในมุมสูง, โปสต์ 07 พ.ค. 2561.

Painaidii, www.painaidii.com/ , วัดพุทไธสวรรย์.

Paiduaykan , www.paiduaykan.com/ , วัดพุทไธสวรรย์ ออยุธยา.

พระเกจิอยุธยา, www.facebook.com/closepage.3october2017/ , หลวงพ่อชม
วัดพุทไธสวรรย์ พระนครศรีอยุธยา, โปสต์ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2559.

รักบ้านเกิด, <http://115.31.159.2/travel/> , วัดพุทไธสวรรย์.

Naklang Bolan, <https://naklangbolan.com/> , “หลวงพ่อดาย วัดพนัญเชิง”
พระเกจิผู้ปกครองสงฆ์ทั่วแผ่นดินกรุงเก่า.

Talon Tiew, www.talontiew.com/ , วัดพุทไธสวรรย์ วัดพระนอนแห่งอยุธยา.

amuletheritage.com